

Studiebesök på utställningen "Anna Riwkin – en svensk-judisk fotograf"

på Judiska museet, 17 september 2025

Vi samlades under kastanjeträdet utanför Judiska museet innan visningen.

Museet ligger i huset som var Stockholms första synagoga som grundades 1795, en tid då alla Stockholms judar bodde i Gamla stan.

Vi var 18 personer som hade kommit i första hand för en visning av utställningen om fotografen Anna Riwkin.

Vår guide Joakim berättade att medan de flesta av Riwkins bilder bevaras i Moderna museet, hade många av hennes privata bilder varit okända.

Under pandemin då Judiska museet var stängt hittades en mystisk kartong på museets vind som hade tillhört Riwkin.

Den innehöll ca 10 000 tidigare okända bilder och även fotografens dagböcker och andra memorabilia.

Tre år senare blev fyndet grunden till den aktuella utställningen.

Utställningens första rum ägnas åt Riwkins tidiga liv och familjen.

Anna (eller Channo eller Anusjka som hon hette inom familjen) föddes i Ryssland och flyttade med familjen till Sverige 1915, när hon var sju år gammal.

Hennes syster Eugénie och bror Josef förekommer i flera fina porträtt.

Det finns även flera porträtt Anna tog av sin man, Daniel Brinck, grundaren av *Judisk krönika*.

Lördagen den 11 maj 1926
kl. 840 p.m.

Jag gick kvällen 15 minuter före
eller efter att jag kom till
och jag var med i handslaget.
Både här, en schandlo handslag.
Både här handslag, både ödes-
fylld handslag. Med detta hand-
slag knöts vi ett här komtra lit
med varandra, helt fyllda av ett
allvarligt i handslaget. Aldrig före
hade vi två bejakt en så allvarlig
handling. Sällan hade så mycket två
närvarande här ett allvar
helt som vi två. Vi träffade livet
både två. Det har varit en
och gripit oss om stumpe, det
har pressat samman bröstet på oss.
Vi ha klypt samman av föra för
livet och från löpparna har ett

Daniels dagbok var också i
kartongen och där kan man läsa
hur han beskrev sina känslor om
deras förlovning den 11 maj 1926.

Joakim läste högt de raderna som
slutade med att 'Anusjka och jag
skola bli en.'

De gifte sig två år senare, och det
fotoalbumet i utställningen visar
några bilder från bröllopsresan till
Wien.

Anna hade sin ateljé på
Kungsgatan och paret flyttade in i
Daniels bostad på Odengatan 43.

Anna Riwkins fotografiska arbete bestod av flera grenar.

Det första var porträttkonst. Under 30-talet var hon en av Stockholms mest eftersökta porträttfotografer.

Hon har tagit många av bilderna vi känner igen av svenska kulturpersonligheter som Harry Martinsson, Karin Boye, m fl.

En större del av hennes inkomst kom även från reklamfotografering.

Dans var något som stod nära hennes hjärta, särskild den fria dansformen som hette den 'plastiska dansen' som man ser här.

Hon hade börjat en dansutbildning i Ryssland under 20-talet innan hon öppnade sin fotoateljé.

En av hennes mest kända bilder är av tyske dansaren och koreografen Alexander von Swaine.

Han ansågs som en av Tysklands främsta dansare, men som öppet homosexuell och med en dansstil som var ren motsats till klassisk balett var han mycket kontroversiell.

Han flydde undan nazisterna och Riwkin såg sitt foto av honom från 1936 som en stark symbol, ett 'sista skrik av Weimarrepubliken.'

Reportagefoto blev allt viktigare för Riwkin under 40-talet och framåt.

Hon gjorde många bildreportage för tidskrifterna *Se* och *Vi*.

Särskild banbrytande var reportaget hon gjorde om samerna 1942 tillsammans med journalisten Elly Jannes. Den ledde till barnboken *Elle Kari*, som kom ut 1951, den första av många barnböcker Riwkin medverkade i om vardagslivet för barn i olika delar av världen.

Riwkin åkte till Israel 1948 på uppdrag för *Se*, den första av många resor dit. Hennes reportage om Israel och Palestina resulterade i de böcker man ser här, med texten av Daniel Brick. Bilden till vänster är en av Riwkins mest kända porträtt och ingick i den internationella utställningen *Family of Man/Se Människan*.

Hon blev även känd för sina bilder av hur vardagen såg ut hos svenska zigenarna, ett intresse som hade också börjat med ett uppdrag för *Vi*, med Ivar Lo Johansson. Deras bok *Zigenarväg* kom ut 1955.

När Anna Riwkin fick beskedet att hon hade obotlig cancer, ville hon tillbringa sina sista dagar i Israel. Hon gick bort i Tel Aviv 1970.

Efter den speciella inblicken i fotografens liv och arbete ledde Joakim oss upp till museets första våning, där han berättade om husets spännande historia.

Det hade byggts under 1400-talet till ett 'själavårdshus' för stadens fattiga människor, men förvandlades senare till ett anrikt auktionshus.

Under sent 1700-talet byggdes det om igen till Sveriges första synagoga.

Bakom oss ser man läktarna där kvinnorna satt under gudstjänsten.

En 'försångerska' satt med dem och översatte de hebreiska texterna.

När museet flyttade in 2019, hittades målarnas guide till hur 'kyrkan' ska målas.

De hittade även originalfärg i fönstervalven i kvinnorna läktare, som kunde restaureras.

Men innan det blev ett museum, hade huset även hunnit vara Sjömanskapell.

Församlingen hade behållit predikstolen från synagogan, men hade tagit bort pelarna och de tio budorden på hebreiska.

De hade inte kastats bort utan bara flyttats undan.

Under renoveringen hittades de i husets källare och kunde återigen förenas med predikastolan – en av de få förmodligen som har använts av både präster och rabbiner.

Efter Joakims mycket intressanta presentation fick vi vandra själva genom resten av utställningen och läsa om judarnas historia i Sverige.

Det blev en lärorik upplevelse.

Några av oss tog sedan chansen att fika tillsammans i det närliggande Under Kastanjen, ett mycket trevligt café.

Text och foto Karin Beck